

γον ἄγνωστος· ἐνθ' δὲ οἱ Ἰταλοὶ ἐνθυμοῦνται μετὰ σέβασ-
μοῦ ἄλλους τινὰς ξένους, οἵτινες ὑπεδοθήθησαν τὸν ἀγῶνά
των, σιωπῶσι σχεδὸν περὶ τοῦ Βύρωνος. Καὶ ὅμως, ἐάν
αἱ συμβουλαὶ τοῦ ἡκούοντο καὶ ἐξετελοῦντο, πιθανῶς ἡ
ἐπανάστασις θὰ εἶχε πολὺ διάφορον ἀποτέλεσμα. Κυρία
αἰτία τῆς λυπηρᾶς ἐκείνης ἀποτυχίας ὑπῆρξεν ἡ ἑλλειψὶς
συμπνοίας μετὰ τῶν διαφόρων τῆς Ἰταλίας ἐπαρχιῶν :
ὁ Βύρων, γεννηθεὶς ἐν χώρᾳ πρὸ πολλῶν ἡδὴ αἰώνων ἠνω-
μένη καὶ ἀναγνωρίζουσα ἐκ τῆς ἐνώσεως ταύτης τὴν ἀρ-
χὴν τῆς ἰσχύος καὶ τῆς ἐπιρροῆς του, ἐπεθύμει νὰ ἐνώσῃ
τὰς καρδίας καὶ τοὺς σκοποὺς πάντων τῶν Ἰταλῶν, τῶν
τόσων αἰσχυρῶς τότε διηρημένων· Ὀλίγον μάλιστα μετὰ τὴν
εἰς τὴν ἐταιρίαν τῶν Καρβουνάρων ἐγγραφὴν του, προσεβί-
σθη εἰς ἓνα τῶν ὑψηλοτέρων βιβλίων, χωρὶς νὰ διέλθῃ διὰ
τῶν κατωτέρων βαθμίδων· ἐξ ἑξῆς δὲ προσήνεγκε τὸν νοῦν,
τὰ πλοῦτη, τὴν ζωὴν του εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς Ἰταλικῆς
ἀναγεννήσεως, συναρροῶν ὅπλα, βεβηδωντοὺς ἐξορίστους,
προτρέπων τοὺς Ἰταλοὺς εἰς ταχεῖαν ἐνέργειαν, ὅπως μὴ
παρέλθῃ ἀνωφελῶς ἡ πολυτίμος εὐκαιρία.

Δυστυχῶς, ἡ φωνὴ του δὲν εἰσηκούσθη. Ἡ ἐπανάστα-
σις τῶν ρωμαϊκῶν ἐπαρχιῶν ὠρίσθη μάλιστα διὰ τὴν 10
καὶ 11 Φεβρουαρίου.

Ἀλλὰ ἡ Αὐστρία προσέλαβε τὸ κίνημα, εἰσβάλλουσα εἰς
τὰς ἐπαρχίας ταύτας τὴν 7 Φεβρουαρίου, καὶ ἀποπνίγουσα
συγχρόνως τῆς Νεαπόλεως τὸ Σύνταγμα. Αἱ φυλακίσεις
καὶ αἱ ἐξορίαι ἠρμήψαν τὰς πόλεις τοῦ ρωμαϊκοῦ Κρά-
τους. Ὁ Βύρων ὅμως δὲν ἐκινήθη, καίτοι ὁ οἶλός του ἦτο
πλήρης ὅπλων καὶ πολεμοφοβίων, τοῦθ' ὅπερ ἤρκει νὰ τὸν
ὀδηγήσῃ εἰς τὴν λαϊμητόμον : μόνον δὲ, ὅτε οὐδεμία πλέον
ὑπελείπετο ἐλπίς ἐνεργείας ἐν Ραβέννῃ, μετέβη εἰς Πί-
ζαν, ὅπου ἀνεμεινεν αὐτὸν ἡ κόμμησα Οὐιτζιώλη, εἴτα
δὲ εἰς Λιβόρνον, ἐκεῖθεν δὲ εἰς Γενουήν, ὅθεν ἀναχωρήσας
μετέβη νὰ εὕρῃ ἔνδοξον θάνατον ἐν Μέσολογγίῳ.

Ἡ ἀναχώρησις του ὑπῆρξε θλίβερα. Ἀπεχωρίζετο ἄ-
κων τῆς Ἰταλίας, ἣν προησθάνετο ὅτι δὲν ἤθελε ποτε
ἐπανάδῃ.

Βεβαίως δὲ, ἐκ τοῦ νοῦ του οὐδεμίαν διλήθην ἰδέαν ἐξ ἑ-
κείνων ἃς ἡ δουλόμενος Μοῦσα τοῦ Λαμαρτίνου ἀπο-
δίδει αὐτῷ ἐν τῷ Τελευταίῳ Ἀσματι τῶν πε-
ριπλανήσεων τοῦ Ἀρόλδου.

Ὁ Βύρων ἠγάπησε περιπατῶς, πάντοτε, τὴν Ἰταλίαν.

Ἐγνώριζεν ὅτι τὸ ἔδαφος αὐτῆς δὲν διατηρεῖ μόνον τὰ
ἔχνη τῶν βημάτων τῶν ἀρχαίων ἡρώων, καὶ ὅτι τὰ μεγα-
λοπρεπῆ αὐτῆς εἰρήματα δὲν ἀποδίδουσιν μόνον τὴν ἡχὴ τῶν
παρελθόντων χρόνων : ἐγνώριζεν ὅτι τὰ εἰρήματα ἐκείνα
ἐνεψύχου ἰσχυρὰς τινος, πρόδρομος νέας καὶ ἐνδοξοτέ-
ρας ἐποχῆς : ἐν δὲ τῇ ψυχῇ του, μετὰ τῶν ἀναμνήσεων
τῶν ὠραίων Ἐνετίων, ἦν οὗτο ἡ ἀνάμνησις τῶν ρωμαίων
ἐκείνων ἡρώων, οὓς εἶδεν ἀντιμετωπίζοντας ἀπαθῶς τὸ κά-
τεργον, τὴν ἐξορίαν, τὸν θάνατον ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς
πατρίδος, καὶ παρ' ὧν ἐφιλοτιμιεῖτο νὰ ὀνομαζῆται ἀδελφεός.

Ὅτε δὲ, ἐν Μέσολογγίῳ, ἀπέθνηκε χαίρων ἐπὶ τῇ ἐ-
πιτυχίᾳ τῆς ἀναγεννήσεως Ἑλλάδος, πρὸ τῶν ὁρθαλ-
μῶν αὐτοῦ διήλθον βεβαίως — ἐν ἀδελφικῇ συνδυασμένῳ
ἀσπασμῷ — ἡ μεμκρυταμένη αὐτοῦ πατρίς, — ἐνθα ἔζων ἡ
τε σύζυγος καὶ ἡ υἱὸς αὐτοῦ Ἀδά, — καὶ ἡ Ἰταλία,
ἐνθα ἀπεβίωσεν ἡτέρα αὐτοῦ θυγάτηρ, ἡ Ἀλλέγρα, καὶ
ἐνθα ἔκαυσε τὸ πτώμα τοῦ ἐπιστ' οἴου αὐτῷ φίλου Πέρσου
Σχέλλεϋ, τοῦ, ὡς αὐτὸς, μεγάλου καὶ ἀτυχοῦς ποιητοῦ.

Ἡ Ἀγγλία δύναται, ἐάν θέλῃ, νὰ ἀρνηθῇ τὸ ἔνδοξον
αὐτῆς τέκνον. Ἡ Ἰταλία ὅμως ἀναγνωρίζει τὸν Βύρωνα
ὡς ἓνα τῶν τὰ μάλα συνετελεσάντων εἰς τὴν ἐθνικὴν αὐ-
τῆς παλιγγενεσίαν, καὶ, μετὰ τῆς ἀδελφῆς Ἑλλάδος,
σπεύδει ὅπως ἀπονεύμῃ φόρον εὐγνώμονος στοργῆς εἰς τὴν
μνήμην τοῦ Μεγάλου Ποιητοῦ ! Φ.

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΓΑΡΙΒΑΛΔΟΥ

Ἐκ τοῦ βιβλίου τούτου, ὅπερ προώρισται νὰ γίνη τὸ προσφι-
λέστατον ἀνάγνωσμα παντὸς φιλελευθέρου, ἀποσπῶμεν τὸν
μαγικὸν πρόλογον τρυφερωτάτου εἰδυλλίου ὅπερ ἔλαβε χώραν
μεταξὺ τοῦ νεαροῦ ἥρωος καὶ εὐγενοῦς κυρίας, ἐν τοῖς χλοε-
ροῖς τοπείοις τῆς μεσημβρινῆς Ἀμερικῆς.

— Ἀφ' οὗ ἐβαδίσανεν περίπου τέσσαρα μίλια ἐν μέσῳ
συγκινητικωτάτων σκηνῶν, ἔφθασα εἰς τὸν οἰκίσκον, ὃν εἶχον
παρατηρήσει ἐκ τοῦ πλοίου, ἐκεῖ δὲ εὐχάριστος μοὶ ἐπεφυ-
λάσσετο ἐκπληξίς· ἡ συνάντησις νέας καὶ χαριεστάτης γυ-
ναικὸς, ἣτις μὲ ὑπεδέχθη φιλοφρονέστατα.

Δὲν ἦτο βεβαίως καλλονὴ ἀξία τοῦ γρυστήρος τοῦ Ρα-
φαήλ, ἀλλ' ἦτο ὠραία, καλῶς ἀνατετραμμένη, καὶ ἐπὶ πλεόν,
ποιήτρια. Παράδοξον ! ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐκείνῃ, καὶ εἰς τοσαύ-
την ἀπὸ τῆς πρωτευούσης ἀπόστασιν ! Μοὶ ἐφάνετο ὅτι ὡ-
νείρευόμην.

Ἐμαθον παρ' αὐτῆς, ὅτι ἦτο σύζυγος τοῦ ἐπιστάτου τῆς ἐ-
παύλεως, εὐνοισκομένης πολὺ μακρὰν, καὶ τῆς ὁποίας ἡ οἰκία
ἐκείνη ἦτο ἀπλοῦν παράρτημα. Μ' ἐξένισε μετ' εὐγενείας, ἣν
εὐχάριστως θὰ ἐνθυμοῦμαι καθ' ὅλον τὸν βίον· μοὶ ἐπρόσφερε
τὸ κλασσικὸν mate, καὶ ἐν καλὸν ψητόν, οἷον παρασκευάζε-
ται μόνον εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, ὅπου τὸ κρέας εἶναι ἡ ἀπο-
κτετικὴ τροφή.

Ἀφ' οὗ ἀνεπαύθη, μοὶ ὠμίλησε περὶ τοῦ Δάντου, τοῦ Πα-
τράρχου καὶ τῶν ἄλλων μεγάλων ποιητῶν μας. Μοὶ προσέ-
φερε δὲ, ὡς ἐνθύμιον, τὰ ὠραία τοῦ Κουϊντάνα ποιήματα,
καί, τέλος, μοὶ διηγήθη τὸν βίον τῆς.

Καταγομένη ἐξ εὐπόρου τοῦ Μοντεβιδεο οἰκογενείας, ἡ
νεγκάσθη ἔνεκεν ἐμπορικῶν περιπετειῶν νὰ ἐξορισθῇ εἰς τὴν
ἐξοχὴν, ὅπου ἐγνώρισε καὶ τὸν σύζυγόν τῆς, μεθ' οὗ ἐξῆλ-
εὐτυχέστατον βίον : αἱ δὲ ρωμαντικαὶ κλίσεις τῆς καθίστων τὴν
παρουσίαν αὐτῆς κατὰστασιν προτιμωτέραν δι' αὐτὴν τοῦ λαμ-
ποῦ ἐν τῇ πρωτευούσῃ βίου. (Ὅτε δὲ τῇ ἐξήγησα ἀγαλάδα
πρὸς προμήθειαν τοῦ πλοίου, μ' ἐβεβαίωσεν ὅτι ὁ σύζυγός τῆς
θὰ θεώρῃ αὐτὸν εὐτυχῇ νὰ μ' εὐχαριστήσῃ.

Περιέμενα λοιπὸν τὸν σύζυγον. Ἄλλως τε ἦτο ἤδη πολὺ
ἀργά, καί, ὡς ἐκ τούτου, ἀδύνατον νὰ ἔχωμεν τὸ ζῶον ἐπὶ
τοῦ πλοίου πρὸ τῆς ἐπιεύσεως.

Ὁ σύζυγος ἤρχησέ πως, καὶ ἐγὼ ἀτελῶς τότε γνωρίζων
τὴν ἰσπανικὴν γλῶσσαν ὠμίλησα ὀλίγον, καὶ ἔσχον τὸν και-
ρὸν νὰ μελετήσω τὰς περιπετείας τοῦ βίου.

Ἐπάρχουσιν ἐν τῷ βίῳ περιστατικὰ τινα, ὧν ἡ ἀνάμνησις
εἶνε ἀνεξάντλητος. Ἐμμελὸν, ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐκείνῃ, νὰ συν-
αντήσω — σύζυγον ἀνθρώπου ἡμιαγροῦ ἴσως — μίαν ὠραίαν
νέαν, ἀνεπτυγμένην καὶ ποιήτριαν. Ἐν τῇ ἡλικίᾳ μου βε-
βαίως εὐαρεστεῖται τις ν' ἀνεύρισκῃ τὴν ποιήσιν εἰς θλα. εὐ-
κόλως δὲ δύναται τις νὰ πιστέυσῃ ὅτι ἡ ἀνωτέρω διηγήσις
εἶναι κῆμα φαντασῶς μᾶλλον ἢ πραγματικότης.

Ἀφ' οὗ μοὶ ἐδῶρθε τὰ ποιήματα τοῦ Κουϊντάνα — τοῦθ'
ὅπερ μὰς παρέσχεν ἀφορμὴν συνδιαλέξεως — ἡ χάρις αὐ-
τοῦ ἐκείνου ἡθέλησε νὰ μοὶ ἀπαγγεῖλῃ τινὰς συνθέσεις ἰδικὰς
τῆς, καὶ ὁμολογῶ, τὸς ἐθαύμασα. — Θὰ μοὶ εἴπητε. — Πῶς
ἐθαύμασα, ἀφ' οὗ σχεδὸν οὐδόπως ἐνέεις τὴν ἰσπανικὴν, καὶ
ἤκιστα τὴν ποιήσιν !

Ἀληθῶς, ὀλίγον ἢ καὶ οὐδαμῶς εἶμαι ἔμπειρος εἰς τὰ τῆς
ποιήσεως : νομίζω ὅμως ὅτι τὸ ὠρεῖον ἐν τῇ ποιήσει δύνα-
ται καὶ τὸν κωφὸν νὰ συγκινήσῃ ! Ἄλλως τε ἡ Ἰσπανικὴ
γλῶσσα ἔχει τὴν ὁμοιότητα μὲ τὴν ἰδικήν μας, ὥστε δὲν
ἐδυσκολεύθη πολὺ νὰ τὴν ἐννοήσω οὔτε ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπὶ
τὰ μέρη ἐκείνα διαμονῆς μου. Ἀπῆλκυσα τὴν συντροφίαν
τῆς ἀξιεπάρτου οἰκοδεσποίνης μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ συ-
ζυγοῦ, ὅστις δὲν ἦτο ἄχαρις, καίτοι τραχέος ἐξωτερικοῦ.